

La fàbrica Armstrong i el poble de Palafrugell

crònica

Les instal·lacions de l'antiga fàbrica Armstrong estan en perill. El silenci, la solitud i l'abandó dels antics edificis de la indústria surera més important de les nostres contrades fan presagiar un desenllaç d'incomprensió i mort. Aquelles parets que en altre temps donaren aixopluc a l'esponerosa indústria de Palafrugell han esdevingut muralles d'espais d'absència. És la fi de la majoria dels edificis fabrils que nasqueren al segle XIX o al principi del segle XX, és l'hora de la seva jubilació. És llavors quan l'arqueologia industrial esdevé un problema de rabiosa actualitat en els països més avançats. S'arriba fins i tot a afirmar que el respecte vers el passat industrial és un bon termòmetre per mesurar el grau de sensibilitat dels països occidentals que volen conservar els seus orígens i no perdre la seva identitat. Cal recordar que la preocupació per l'arqueologia industrial neix al final dels anys cinquanta a Anglaterra. És a l'any 1987 que l'arqueologia industrial és analitzada com un fet primordial pel Consell d'Europa a la darrera sessió de l'Assemblea Parlamentària d'Estrasburg. Cirici Pellicer, ponent d'aquestes sessions, explica que la funció de l'arqueologia industrial hauria de ser l'estudi de l'era moderna, les primeres màquines, edificis, habitacles i la documentació social i econòmica de l'època. Cal dir que Catalunya s'ha iniciat en el tema de la investigació industrial tardanament i que encara no ha superat l'estadi de la simple

catalogació. Les primeres jornades realitzades sobre protecció i revaloració del Patrimoni Industrial es realitzen a Bilbao en el 1982, organitzades conjuntament entre el Govern Basc i la Generalitat de Catalunya. En el 1985 continuen aquestes trobades a

AIMS

Barcelona. Cal remarcar la feina portada a terme pels museus de la Ciència i la Indústria com a centres de recerca i de divulgació de la nostra història industrial. Actualment, s'està realitzant el treball de catalogació de tots els edificis industrials de les comarques de Girona per part de la Diputació i l'Escola Politècnica Superior de Girona.

Mentrestant, les antigues instal·lacions de la fàbrica Armstrong de Palafrugell resten a l'espera del corresponent Pla Especial de Reforma Interior. L'edifici principal (1901-1904), situat al carrer Pi i Margall, és un magnífic exemple de façana-aparador que dóna el prestigi de marca i fa de capçal a les naus

Vista de la façana des del carrer Pi i Margall. A la dreta, vista de «Can Mario» des del campanar de l'església.

AIMS

industrials que hi ha al darrera. L'arquitecte guixolenc General Guitart va crear una façana tripartida típica d'un edifici fabril amb clares connotacions modernistes, rica de formes i materials: estucs, rajol vist, rajola esmaltada, forja i aplacat de pedra. La resta de les instal·lacions s'estenen cap a les illes posteriors amb una tipologia de naus industrials, d'una o dues plantes, organitzant un conjunt de patis interiors encadenats. Les antigues sales de treball estan cobertes de cavalls, biguetes i llates de fusta o bé també de finíssimes estructures en barres metàl·liques. La solera és de rajola, el cobriment de teula, el

discreció remarkable. Ara només cal esperar que dintre de poc temps tot plegat esdevindrà carn de bulldozer. Les antigues naus seran substituïdes per edificis d'habitatges anònims, locals comercials que enlluernen provocacions, impersonalitzats carrerons, espais lliures rigorosament percentuals, equipaments variats... amb alguna nau conservada, restaurada o més malmenys o aguanyada.

museu-recorregut que recreessin un paisatge urbà que recordés el, suro i el món que els nostres avantpassats varen crear i que les futures generacions... El somni s'esvaeix! En tornar a la realitat, vaig adonar-me que alguns somnis tampoc no tenen com a despertador els diners. Es podrien fer realitat amb el bri de la simple sensibilitat. Les idees són dels que les saben entendre. Ho deixo a la vostra consideració, senyor alcalde.

RAMON RIPOLL

L'altre dia, passejant pels carrers de l'antiga fàbrica, em vingueren imatges de somni. Vaig somniar en la reivindicació d'una cultura que se'n va de les mans. Vaig somniar en el proper barri que es construirà. Vaig somniar en el nou conjunt que hauria de ser signe i memòria d'una identitat passada que ningú no hauria d'oblidar. Vaig somniar en l'escanyolit Museu del Suro de Palafrugell que hauria de tenir el dret d'anar a instal·lar-se en un dels edificis més significatius de l'antiga fàbrica. Vaig somniar que els futurs espais públics podrien perfectament ser evocadors d'un

llum entra abundantament pels finestrals adequadament ritmats. Al centre s'alça una petita joia de la construcció, de ferro laminat de barres i reblons. És l'elegant i brodada torre de l'aigua. Torre que esdevé monument de ferralla, símbol i senyera per a l'empresa i per a tots els palafrugellencs. A la cruïlla dels carrers de la Garriga i Miquel i Vincke s'alça l'antiga casa dels propietaris. Vorejant el carrer del Terme trobem la bòbila nova, 1917, d'una

Lliscant el suro (dalt) i carrant a mà (a la dreta).